

Dos pirrals i un tarí inèdits

J. VALL-LLOSERA I TARRÉS

Dins el numerari que forma part de la Corona catalanoaragonesa, cal destacar per la seva enorme fabricació i varietats en llegendes, marques, etc. les sèries sicilianes de plata, els anomenats pirrals, que presenten un escut amb les armes d'Aragó a l'anvers i l'àliga coronada o no al revers.

Amb aquest article, pretenc donar a conèixer tres varietats inèdites i acréixer l'estudi d'aquestes emissions.

Rodolfo Spahr, en la seva magna obra i eina bàsica per a l'estudi de la moneda siciliana, *Le monete siciliane dagli aragonesi ai borboni* cataloga 470 varietats de pirrals, 210 de les quals pertanyen a Frederic IV i només sis classificades amb R o RR. Les dues RR pertanyen a errors en la llegenda que es repeteixen tant en anvers com en revers, Sp. 26 i 36, i les altres quatre rareses amb R pertanyen a unes rares emissions amb determinades marques: Sp. 10, 77, 78 i 199.

Una d'aquestes rareses R cal trobar-la en la llarga sèrie de pirrals amb marques M-M. Les que presenten una petita P darrere el cap de l'àliga són els números 77 i 78 (p. 32). La peça en qüestió és una de les que presenten aquesta petita sigla P, però amb la notable diferència que és just sota el bec de l'àliga, és a dir, a l'altre costat dels publicats per Spahr.

Descripció:

a/ + AC ATENARU: NEOPATR: DUX, escut coronat entre sigles M-M.

r/ + FRID: DEI GRACIA REX SICILI:, A i R nexades, àliga amb una petita lletra P sota el bec.

Pes: 3,27 g Ø 25 mm Raresa: R/RR. Làmina, núm. 1.

1

2

3

L'altra raresa en qüestió és una varietat en el grup de pirrals que porta com a marca una P. En podem comptar fins a un total de vint-i-quatre, sigui amb la marca P a ambdós costats o a l'esquerra de l'escut. Però dins d'aquesta emissió cal destacar un encuny amb la marca P a la dreta, l'Spahr 199. La moneda que presento és una d'aquesta emissió, però crec prou interessant publicar-la perquè presenta una varietat en la llegenda tant en l'anvers com en el revers.

Descripció:

a/ + AC ATHeNARU·2· NEOPATIE DUX, escut coronat amb marca P a la dreta. (Error, falta la R a NEOPATRIE).

r/ + FRIDERICUS DEI GRA REX SI., àliga coronada a dreta.

Pes: 3. 24 g Ø 24 mm Raresa: R. Làmina, núm. 2.

En el regnat de Ferran II segueix la prolífica emissió argèntica, que ara passa a ésser el tarí en lloc del pirral. Continua la tipologia anterior amb la diferència que l'escut amb les armes d'Aragó passa a ser un escut amb les armes quartejades de Castella/Lleó i Aragó/Sicília. També hi són presents en la majoria de les emissions les marques o sigles que aquest cop poden ser a l'anvers i/o al revers. En aquest període s'introdueix la presència del bust del rei en les monedes de plata, fins aquell moment inèdita.

Com en el cas anterior, de les 86 varietats catalogades per Spahr siguin amb escut o bé amb el bust del rei cal destacar uns raríssims exemplars (en aquest cas tres varietats, números 151/153, p. 103) que duen les marques del mestre de seca F B. Encara, fins avui, es desconeix a qui corresponen.

La novetat que presento és que, si bé aquestes raríssimes marques eren conegudes en el valor del tarí, encara es desconeixien en el seu divisor: el mig tarí.

Descripció:

a/ +:FERNANDVS: D: G: R: CASTELLE, armes de Castella/Lleó i Aragó/Sicília omplint el camp.

r/ + o FERDINANDVS D G REX SICILIE o, àliga mirant a esquerra amb marques F i B a sota.

Pes: 1,76 g Ø 21 mm Làmina, núm. 3.

BIBLIOGRAFIA

- R. SPAHR, *Le monete siciliane dagli aragonesi ai borboni (1282-1836)*. Palerm: Banco di Sicilia, 1959.
- A. VARESI. *Monete Italiane Regionali*. Sicilia. Pavia 2001. Referències, núm. 195/3 i 198, p. 51.